

ALCOHOL IN SOAPS – RESULTATEN SCREENING

In de periode 3 oktober – 28 oktober 2016 werden 20 afleveringen van soaps bekeken, 10 van Familie (VTM) en 10 van Thuis (Eén). Elke aflevering duurde ongeveer 35' en werd onafhankelijk van elkaar gescreend door 2 personen.

Voor de screening werd een screeningsvragenlijst ontwikkeld op basis waarvan per scene een aantal vragen beantwoord worden. De twee personen die eenzelfde aflevering screenden, vergeleken nadien de ingevulde vragenlijsten om tot een consensus te komen.

Scenes waarbij de visuele referentie naar alcohol geen deel uitmaakte van de verhaallijn (reclamebord voor bier, alcohol zichtbaar achter toog,...) werden niet weerhouden in de analyse.

In welke mate komt alcohol aan bod in soaps?

De 20 afleveringen bevatten in totaal 356 scenes, d.w.z. gemiddeld 18 scenes per soapaflevering. In 78 (21,9%) scenes kwam alcohol aan bod (zichtbaar drinken of er wordt verbaal/visueel naar alcohol gerefereerd). In 16 scenes dronk een personage duidelijk zichtbaar alcohol. In 34 scenes werd verbaal naar alcohol verwezen en in 28 scenes kwam alcohol visueel in beeld.

In Thuis werden 38 scenes met alcohol geteld, in Familie 40. In zowel Familie als Thuis kwamen 8 scenes voor waarin een personage alcohol drinkt. In Thuis kwamen meer verbale verwijzingen naar alcohol voor dan in Familie. Omgekeerd kwamen in Familie meer visuele verwijzingen naar alcohol voor.

	aantal scenes alcohol	aantal scene gebruik	aantal scene verbaal	aantal scene visueel
Familie	40	8	11	21
Thuis	38	8	23	7
Eindtotaal	78	16	34	28

Gemiddeld kwam alcohol per aflevering 4 keer aan bod: ongeveer 1 keer in de vorm van alcoholgebruik en 3 keer als een verbale/visuele referentie.

Bij welk profiel van personages komt drinken of verbaal/visueel verwijzen naar alcohol voor?

In de 16 scenes waarin alcohol wordt gedronken kunnen meerdere personages drinken. In totaal wordt 27 keer alcohol gedronken door een personage in de 16 scenes. Het gaat 19 keer om een man en 8 keer om een vrouw.

In de meeste scenes drinkt één persoon alcohol (11 scenes). Dit geldt zowel voor mannen als vrouwen. In vier scenes drinken twee personen. In telkens één scene drinken

respectievelijk drie en vijf personen. Deze twee scènes komen voor in dezelfde aflevering van Thuis waarin collega's iets te vieren hebben (locatie 4).

Van de 14 personages die alcohol drinken is de (geschatte) leeftijd 20 tot 30 jaar voor 2 personages, 31 tot 50 jaar voor 10 personages en 51 jaar of ouder voor 2 personages.

In de 62 scènes waarin verbaal of visueel naar alcohol wordt verwezen kunnen meerdere personages betrokken zijn. In totaal tellen we 121 personen die gelinkt worden aan een verbale of visuele verwijzing naar alcohol. Het gaat om 79 mannen en 42 vrouwen.

Welk type alcohol komt voor?

Als het type alcohol herkenbaar is in de scene of duidelijk wordt vernoemd is dat in 40,5% van de gevallen bier. Wijn (14,3%) en sterkedrank (10,7%) komen op tweede en derde plaats. Champagne (9,5%) en mixdrankjes/cocktails (3,6%) sluiten de top 5 af.

	scene gebruik	scene visueel	scene verbaal	totaal	
bier	6	16	12	34	40,5
wijn	6	3	3	12	14,3
sterkedrank	2	4	3	9	10,7
champagne	2	5	1	8	9,5
mixdranken	0	3	0	3	3,6
onbekend	0	0	18	18	21,4
Eindtotaal				84	100,0

In scènes waarin alcoholgebruik wordt getoond komt in gelijke mate gebruik van bier en wijn voor.

In scènes waarin visueel naar alcoholgebruik wordt verwezen is dat vooral naar bier.

In scènes waarin verbaal naar alcoholgebruik wordt verwezen wordt het type alcohol meestal niet gespecificeerd.

Welke alcoholmerken komen aan bod?

Merken komen doorgaans niet duidelijk in beeld tenzij het gaat om sponsoring (bv. Corsendonck in Familie).

Waar wordt alcohol gedronken of wordt er gerefereerd naar alcohol?

Als alcohol wordt gedronken of er verbaal of visueel naar verwezen wordt, gebeurde dat het vaakst thuis (53,9%), op café (19,7%), op het werk (11,8%) en op een feestje (6,6%).

In scenes waarin alcoholgebruik wordt getoond komt het gebruik vooral thuis voor. Er wordt thuis vooral gedronken in het gezelschap van vrienden.

In welk gezelschap wordt alcohol gedronken of wordt er gerefereerd naar alcohol?

Als alcohol wordt gedronken of er verbaal of visueel naar verwezen wordt, gebeurde dat het vaakst in gezelschap van vrienden (35,6%), familie (21,1%), collega's (17,8%) of de partner (12,2%).

	scene gebruik	scene visueel	scene verbaal	totaal	
vrienden	6	8	18	32	35,6
familie	2	11	6	19	21,1
collega's	6	3	7	16	17,8
vreemden	0	1	1	2	2,2
partner	2	5	4	11	12,2
alleen	2	3	0	5	5,6
combinatie	1	1	3	5	5,6
Eindtotaal				90	100,0

In scenes waarin alcoholgebruik wordt getoond wordt vooral gedronken in het gezelschap van vrienden maar ook van collega's.

Emotionele ondertoon van de scenes

67 van de 78 scenes waarin alcohol aan bod kwam werden gecodeerd als emotioneel positief, negatief of neutraal. 32 van de 67 scenes (48%) hadden een neutrale ondertoon.

In 21% (14 scenes) van de scenes was het overheersende affect eerder negatief. De meest voorkomende oorzaken van de negatieve ondertoon zijn dronkenschap/kater, impact op gezin, impact op werk en impact op relatie.

21 scenes (31%) zijn eerder positief van inslag.

De scenes waarin alcoholgebruik wordt getoond zijn in 6 van de 16 scenes positief, 3 van de 16 scenes negatief en 6 van de 16 keer neutraal.

De scenes waarin visueel naar alcoholgebruik wordt verwezen zijn in 18 van de 28 scenes neutrale scenes.

De scenes waarin verbaal naar alcoholgebruik wordt verwezen zijn in 10 van de 34 scenes positief. 8 keer is de scene neutraal en 7 keer negatief.

Verbale toonzetting

De toonzetting van de verbale referenties was ongeveer even vaak positief als negatief. Soms zijn er meerdere verbale referenties binnen één scene met verschillende toonzetting.

Op 34 scenes met een of meerdere verbale referenties had deze referentie 16 maal een positieve connotatie (bv. 'gij verdient een drankske', 'daar moeten we iets op drinken',...).

14 maal werd iets negatief gezegd over alcohol. Dit gaat dan vaak over de gevolgen van alcoholgebruik ('zie ik er zat uit', 'ik denk dat ik een kater heb', 'die heeft te diep in het glas gekeken'...).

In 11 scenes was de toonzetting neutraal en in 2 scenes werd een allusie gemaakt op stoppen/beperken van alcoholgebruik.

Motivatie om te drinken

Voor de 78 scenes waarin alcohol voorkomt werd indien mogelijk aangegeven wat de motivatie was om alcohol te drinken. In 33 scenes was een duidelijke motivatie aanwezig.

In 14 scenes was deze motivatie positief. Alcohol was in 6 scenes aanwezig thuis tijdens het eten met vrienden/familie. In 4 scenes was alcohol aanwezig omdat er iets werd gevierd of op een feestje. Twee scenes betroffen een formeel sociaal event. Tenslotte was telkens 1 maal alcohol aanwezig tijdens een etentje met collega's en tijdens een bezoek van vrienden.

In 19 scenes werd het gebruik van alcohol gelinkt aan een negatieve motivatie. In 10 scenes werd alcohol gelinkt aan relatieproblemen. Het betrof hier voornamelijk hetzelfde personage (de als gevolg van een relatiebreuk aan lager wal geraakte Frank in Thuis). In 4 scenes werd het gebruik van alcohol verklaard vanuit een negatieve emotie zoals kwaadheid of verdriet. Alcohol hield in 2 scenes verband met werk gerelateerde stress en in 2 scenes met stress in het algemeen. Tenslotte werd in 1 scene verwezen naar familiale problemen.

Conclusie/samenvatting

- alcohol komt regelmatig voor in soaps (één scene op vijf & vier keer per aflevering)
- grote variabiliteit: 6 afleveringen met 0-2 alcohol scenes versus 5 afleveringen met 6-8 alcohol scenes
- alcoholgebruik komt eerder occasioneel voor (gemiddeld minder dan 1 keer per aflevering; in 9 op 20 afleveringen wordt niet gedronken)
- dubbel zoveel mannen als vrouwen drinken alcohol
- de jongere en oudere personages drinken veel minder vaak alcohol
- bier is veel vaker aanwezig in soaps dan andere alcoholische dranken. Bier & wijn worden wel even vaak gedronken.
- alcohol komt het vaakst voor in de thuis setting en bij vrienden
- de aanwezigheid van alcohol in een scene is niet specifiek gekoppeld aan een negatieve of positieve emotie (1 scene op 2 is neutraal). Het gebruik van alcohol in een scene is iets meer gekoppeld aan een positieve emotie.
- de toonzetting in scenes waar alcohol verbaal vermeld wordt is evenmin specifiek negatief of positief
- de motivatie om alcohol te drinken is wel iets vaker negatief dan positief